

In a well-off medieval rural household excavated in Balatonkeresztúr, not only peacocks were kept, enhancing the aesthetic value of the household, but also grey geese and presumably domesticated cranes. Animal burials indicating pagan magical practices surviving among Christian relations are extremely interesting. As a committed cat owner, I was pleased to read that their increase can be used as a kind of urbanization indicator. Erika Gál's second study processes the fishbone heaps of the archiepiscopal kitchen of Esztergom from the perspective of fauna and dietary history. The analysis provides an accurate picture of how high social status made an extraordinary variety of food possible during the Middle Ages, from the pine jay to the oyster.

In the concluding study of the volume, László Bartosiewicz (Stockholm University) investigated the fish consumption of the medieval archiepiscopal kitchen in Esztergom, based on the systematic processing of the material from kitchen waste pits excavated on the side of Castle Hill. According to the author, the quality of the fish consumption at the archiepiscopal residence in Esztergom can be considered modest. There is little in it of the well-known luxury fish bones, and sturgeon were mostly represented by small specimens. Surprisingly, small-sized carp, considered mass-produced, were mostly processed in the archiepiscopal kitchen. The analysis of fish remains and the charter sources both suggest that alongside traditional river fishing exploiting the hydrographic conditions of the Danube floodplain, pond supplies played a significant role in the kitchen's consumption. Moreover, the fishing law introduced in 1412 on the Austrian section of the Danube, which prohibited the use of fine fishing nets to protect the offspring of large fish, suggests that signs of ecological problems caused by overfishing were already present in the Danube water system during the late Middle Ages.

The environmental history of the Carpathian Basin is pioneering and fills a gap. The antecedents of environmental archaeology can be traced back to the 1970s, when ecology evolved from a sub-discipline of biology into a global intellectual current. Reflecting on ecological issues led to the emergence of environmental philosophy, sociology, economics, history, and archaeology. In my opinion, defining conceptual and historical context would have greatly assisted the work of Hungarian environmental archaeologists seeking their own path. The prerequisite for successful archaeological fieldwork has always been the creative use of archival and natural science sources. From the last decade of the 20th century, the efficiency of natural science research methods and instruments has undergone a tremendous development. Moreover, these tools have become cheaper and smaller, promoting their effective use in the field. The authors have processed an incredible amount of research results, and some of them, by the nature of science, have challenged the validity of their colleagues' research findings. Among the open questions, perhaps the most significant was the problem of the Avar period drought, on which the pollen examinations in Nógrád and Bihar counties paint diametrically opposed pictures. From a professional point of view, it would have been extremely useful and interesting to include a summarizing study at the end of the volume, in which ambitious Hungarian environmental archaeologists make a comprehensive summary of the results of medieval and early modern environmental archaeology and open research questions in Hungary. I hope this summary will be completed soon, even if on a monographic scale, as it will be an important milestone for Hungarian environmental historians, just like this volume of studies.

Lajos RÁCZ

J. PETTIFER AND M. VICKERS, *LAKES AND EMPIRES IN MACEDONIAN HISTORY: CONTESTING THE WATERS* (BLOOMSBURY ACADEMIC, 2022). XX + 215 PP., 12 ILL.

U djelu *Lakes and Empires in Macedonian History: Contesting the Waters*, primarni fokus autora stavljen je na povijesnu, odnosno mikrohistorijsku, ekohistorijsku i geografsku analizu područja Prespanskog jezera. Prespansko jezero nalazi se na tromeđi Sjeverne Makedonije, Grčke i Albanije. Jezero je smješteno u tektonskoj dolini, između planine Babe na istoku, Galičice na zapadu i Suhe planine na jugu. U geografskom smislu, Prespansko jezero dijeli se na Veliko Prespansko jezero i Malo

Prespansko jezero. Ekološke, fizičke i kemijske karakteristike jezera navedene su u *Encyclopedia of Lakes and Reservoirs* (Springer, 2012). Zbog svojih specifičnosti i karakteristika, područje Prespanskog jezera uvršteno je u UNESCO's World Network of Biosphere Reserves.

S obzirom na konstelaciju sadržaja i obujma, ovo djelo je impresivna i cjelovita studija koja obuhvaća holistički i interdisciplinarni spektar znanstvenih područja inkorporiranih u jednu formu koja tematski obuhvaća sve najvažnije etape povijesnog razvoja Prespanskog jezera. Po svojoj strukturi, rad je podijeljen u tri cjeline. Prva cjelina *Preface and acknowledgements*, u kojem su dane osnovne informacije i opći uvid u područje istraživanja, nakon čega slijede četiri mape područja Prespanskog jezera. Druga cjelina sastoji se od jedanaest poglavlja u kojima su tematski obrađene povijesne etape od pretpovijesti do suvremenog doba. Naposljetku, treća cjelina sastoji se od četiri (A, B, C, D) dodatka, bilješki, popisa bibliografije i kazala.

U prvom poglavlju *The Prespa Lakes: Ecology and human geography*, govori se o geografskim i demografskim karakteristikama područja Prespanskog jezera. Također, ukratko su navedene važne povijesne i administrativno-teritorijalne mijene kroz povijest. Drugo Poglavlje *The Prespa Lakes communities: From prehistory to the Ottoman Conquest*, podijeljeno je na dva osnovna dijela. Prvi dio oslanja se na prahistoriju, antiku i ranosrednjovjekovnu povijest. Drugi dio obuhvaća period od srednjeg vijeka do kasnog srednjovjekovlja dotičući se pritom početka otomanskog osvajanja na početku 14. stoljeća. U trećem poglavlju *The Prespa Lake communities in the Ottoman Empire, 1380-1863*, obrađuje se dugotrajno razdoblje otomanske vlasti, od kraja 14. do kraja druge polovice 19. stoljeća. Poseban naglasak u ovome poglavlju stavljen je na gospodarske aktivnosti i demografsku sliku u datom periodu. U četvrtom poglavlju *Prespa and the struggle for Ottoman Macedonia, 1863-1914*, sintetizirano je najturbulentnije razdoblje povijesti koje prati sustavno propadanje Otomanskog carstva i previranja oko područja Prespanskog jezera. Poseban doprinos razumijevanju složene mikro političke situacije područja Prespanskog jezera, predstavljen je u vidu dva različita nacionalna narativa – grčkim i bugarskim. Peto poglavlje *New nations and new borders: divide the Lakes, 1914-23*, započinje s prvim svjetskim ratom i prati tijek administrativnih promjena na području Prespanskog jezera s naglaskom na granice unutar jugoslavenske i autonomne albanske države. Nastavljajući se na kronološki tijek petoga poglavlja, šesto poglavlje *Nivica becomes Psarades: The construction of Greek Macedonia, 1924-39* stavlja naglasak na proces helenizacije vezan uz konstituciju grčke Makedonije i područje Prespanskog jezera od sredine 20-ih godina 20. stoljeća do početka Drugoga svjetskog rata kojemu je usmjereno sedmo poglavlje pod naslovom *Prespa during war and Axis occupation*. U sedmom poglavlju predstavljena su složena ratna previranja na području Prespanskog jezera, s posebnim naglaskom širu geopolitičku sliku i odnose između zaraćenih strana. Osmim poglavljem *Freedom and civil conflict, 1945 – 9: The Centrality of Prespa* obrađen je period nakon drugog svjetskog rata popraćen međunacionalnim previranjima, posebno onima između jugoslavenskih i albanskih aktivista te s posebnim naglaskom na građanski rat u Grčkoj. U devetom poglavlju *Exile and return The Cold War Years* tematiziraju se političke migracije Grka uslijed građanskog rata te njihov naknadni povratak u domovinu. Također, ovo poglavlje prati prisutna hladnoratovska previranja između Albanije, Jugoslavije i Grčke, sve do ratova 1990-ih godina. Deseto poglavlje *The Lake World Conflict in Albania and Yugoslavia, 1991 – 2001* usmjereno je prema etničkim sukobima koje u dobroj mjeri definiraju današnju etničku strukturu područja oko Prespanskog jezera. Posljednje, jedanaesto poglavlje *The Prespa Lakes Peace and environmental crisis, 2001 – 2018*, daje uvid u stanje unutar prespanskog kraja u suvremeno doba.

Kao što je i ranije navedeno, treća cjelina ove knjige sastoji se od četiri zasebna dodatna označena slovima A, B, C i D. Dodatak »A« donosi listu naselja prespanskog kraja s njihovim nazivljem na makedonskom/bugarskom, grčkom, albanskom i turskom jeziku. Dodatak »B« donosi uvid u religijsku i etničku strukturu s područja prespanskog jezera. Dodatak »C« donosi objašnjenja pojedinog ne-grčkog nazivlja s područja Prespe i Ohrida. Posljednji dodatak »D« unutar jedne stranice teksta donosi objašnjenje toponima »Makedonija«. Nakon navedenih dodataka unutar sljedećih 59 stranica uneseni su Notes, Bibliography and Index.

Ante BATISTIĆ, Matija VINKOVIĆ

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen XVIII. / Broj 18
Zagreb – Samobor 2022.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher: Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska www.ffzg.unizg.hr; <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/>

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute, Žiga Zwitter

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić – president/predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Sorbonne-Paris, Francuska), Marija Benić Penava (Dubrovnik), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Ljiljana Dobrovšak (Zagreb), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Egidio Ivetić (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), [Karl Kaser](#) (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Honolulu, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Matija Zorn (Ljubljana), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Domagoj Tončinić

ISSN 1849-0190 (Online) ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2023.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz djelomičnu potporu Grada Koprivnice

Print partially supported by the City of Koprivnica

Na naslovnici / Cover:

Jarun Lake (present state, post-renovation in the 1980s) in relation to the course of the Sava River in the 18th and 19th centuries (base map: Bing)

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA